

Kainuu-ohjelma: Kainuu-maakuntasuunnitelma 2040 ja -ohjelma 2022 – 2025

Kuulemistilaisuus Kainuu-ohjelmasta

4.11.2021

Jouni Ponnikas

Aluekehitysjohtaja

Kainuun liitto

Esityksen sisältö

- Kerrotaan Kainuu-ohjelman sisältö
- Kainuu ohjelma lausunnoilla 15.11.2021 asti
- Ohjeet palautteen antamiseen:
https://kainuunliitto.fi/palaute_kainuu_ohjelmasta/
- Kainuu-ohjelma koordinoiva ja kokoava aluekehittämisen ohjelma – Kainuun kuntien ja muiden organisaatioiden strategiat yhteensopivia Kainuu ohjelman kanssa
- Esityksen sisältö: tilannekuva, maakuntasuunnitelma 2040 -ohjelma 2022 - 2025

Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021

- 7 § Maakunnan liitto: Jokaisessa maakunnassa on oltava maakunnan liitto. Alueen kuntien on oltava alueensa maakunnan liiton jäseniä. 17 § Maakunnan liiton tehtävät: ... valmistelee ja toimeenpanee maakunnan pitkän aikavälin strategian;
- 25 § Maakuntaohjelma: Maakunnan liitto laatii maakunnan pitkän aikavälin strategisiin linjauksiin perustuvan maakuntaohjelman, jossa tarkennetaan maakunnan aluekehittämiseen liittyviä tavoitteita ja niiden toimeenpanoa.

Kainuu ohjelman rakenne ja yhteys maakuntakaavaan (*tavoiteltava aluerakenne 2040*)



Kainuu-ohjelma /tilannekuva

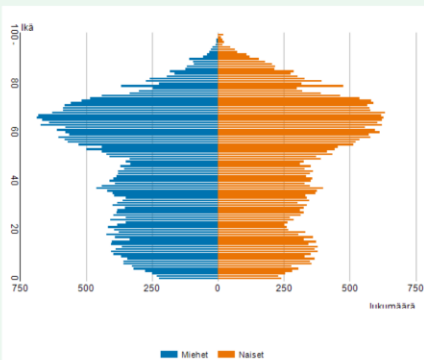
Tilannekuvasta nousevat kehittämishaasteet:

1. **Osaavan työvoiman saatavuus**
2. **Väestön väheneminen, ikääntyminen** ja miesten enemmisyys nuorissa ikäluokissa
3. Kainuun väestön hyvinvointierot ja kainuulaisten koko maata heikompi terveys ja työkyky (työvoiman ulkopuolella, 18-64 v: 22,6%, joista 18-64 v. eläkkeellä 53% (koko maa 37%))
4. Alhainen työllisyysaste (64%) kokonaisuudessaan sekä miesten (62%) naisia (66%) alhaisempi työllisyysaste
5. **Ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden kehittäminen** mkl. tietoliikenneyhteydet
6. Maakunnan sisäinen polarisaatiokehitys
7. **Vireillä olevat ja uudet investoinnit** kestävän talouskasvun varmistamiseksi
8. **Vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän** vauhdittaminen ja mahdollisuuksien täysi hyödyntäminen

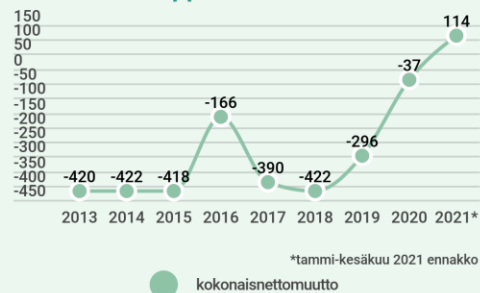
Kainuun tilannekuva

Väestö vähenee ja vanhenee, muuton suunta kääntymässä

Väkiluku 71 664 (2020)
Nuorten (20-29 v) naisten osuus vain 43 %



Muuttotappio muuttovoitoksi



- Muuttotappio oli vain -37 hlöä vuonna 2020
- tammi-kesäkuussa 2021 muuttovoitto +114 hlöä
- Tulomuutto kasvoi +9,1 % vuonna 2020

Monipaikkaisuus ja matkailu vahvistavat elinvoimaa

- Yöpymisiä vuonna 2019 lähes 1 milj. Koronavuonna 2020: 867 000 yöpymistä (-13 %, koko maa -38 %)
- Koronavuonna 2020 Kainuun matkailun markkinaosuus kasvoi 42 % ollen 6,1 %
- Majoituspaikkojen täyttöaste on ollut Suomen huippua

Saavutettavuus haasteena

- Lentoliikenteen jatkumisen epävarmuus, nyt ostopalveluna
- Lentomatkustajamäärät: 87 307 (2019), 17 379 (2020)
- Kiinteä 100 Mbit/s laajakaista saatavilla vain 55 % ja valokuitu vain 28 % kotitalouksista
- Digiloikka etätöiden ja digipalveluiden käytössä korona-aikana

Osaavan ja hyvinvoivan työvoiman saatavuus kriittinen kysymys

- Eläköityvien määrä kasvaa kiihtyvästi, nuorten ja työikäisten määrä vähenee
- Uusien avoimien työpaikkojen määrä kasvaa: 1 279 uutta työpaikkaa, +78 % (06/2021)
- Rekrytointiongelmia on 56 %:lla yrityksistä
- Työttömyysaste laskee: kesäkuussa 2021 työttömyysaste 10,5 % (-3 % alhaisempi kuin vuosi sitten)
- Työvoiman ulkopuolella ja eläkkeellä olevien työikäisten osuus suuri, työllisyysaste matala

Aluetaloudessa vahvaa kasvua, investointeja tarvitaan

- Tiedossa oleva odotettu investointipotentiaali Kainuussa on 2,2 mrd €
- Uusia yrityksiä perustettiin vuonna 2020 300 kpl (+10 %),
- Tammi-huhtikuussa 2021 perustettu jo 131 yritystä (01-04/2020: 86)

+Muuttovoitto
+Monipaikkaisuus
+/- Saavutettavuus
+/- Investoinnit
- Osaava työvoima
- Kuntatalouden haasteet

VÄESTÖNMUUTOKSET KAINUUSSA KUNNITTAIN 2020

	Kainuu	Hyrnsalmi	Kajaani	Kuhmo	Paltamo	Puolanka	Ristijärvi	Sotkamo	Suomussalmi
Elävänä syntyneet	460	13	280	33	17	8	6	76	27
Kuolleet	1065	57	397	160	71	56	45	137	142
Luonnollinen väestönlisäys	-605	-44	-117	-127	-54	-48	-39	-61	-115
Kuntien välinen tulomuutto	3025	78	1614	226	169	116	60	508	254
Kuntien välinen lähtömuutto	3262	109	1751	255	154	108	63	532	290
Kuntien välinen nettomuutto	-237	-31	-137	-29	15	8	-3	-24	-36
Maahanmuutto Suomeen	268	3	151	16	1	3	6	67	21
Maastamuutto Suomesta	68	0	38	7	1	0	1	18	3
Nettomaahanmuutto	200	3	113	9	0	3	5	49	18
Kokonaisnettomuutto	-37	-28	-24	-20	15	11	2	25	-18
Väestönlisäys	-642	-72	-141	-147	-39	-37	-37	-36	-133
Kokonaismuutos	-642	-72	-142	-148	-38	-37	-37	-35	-133
Väkiluku	71664	2199	36567	8042	3235	2491	1235	10301	7594

Download data

Kainuun liitto, päivitetty 9.8.2021

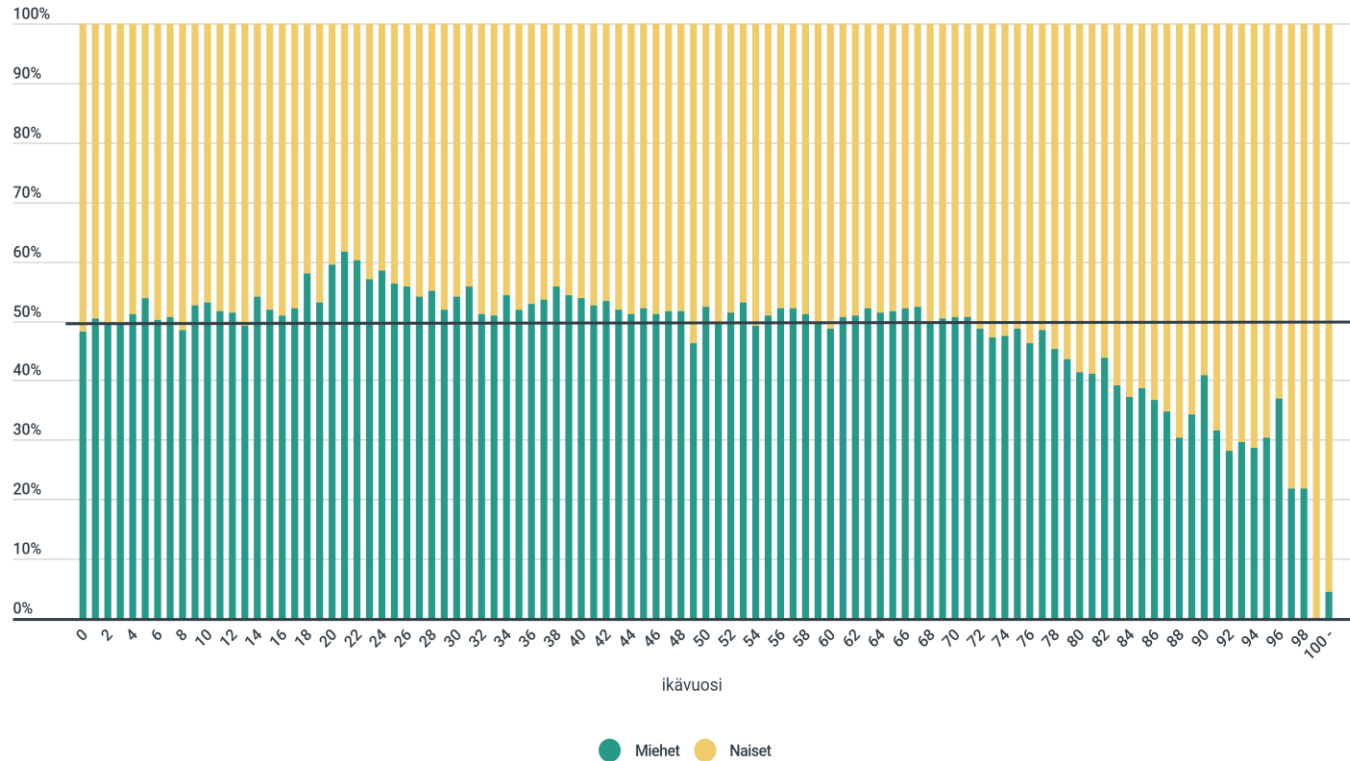


- Vuonna 2020 muuttovoittoa sai 4 kuntaa: Paltamo 15, Puolanka 11, Ristijärvi 2 ja Sotkamo 25
- Kokonaisnettomuutto jäi 37 henkilöä miinukselle vrt. useita satoja miinusta viime vuosina
- 1.- 6.2021: +141



Miesten ja naisten osuudet Kainuussa 2020

MIESTEN JA NAISTEN OSUUDET KAINUUSSA IKÄVUOSITTAIN 2020



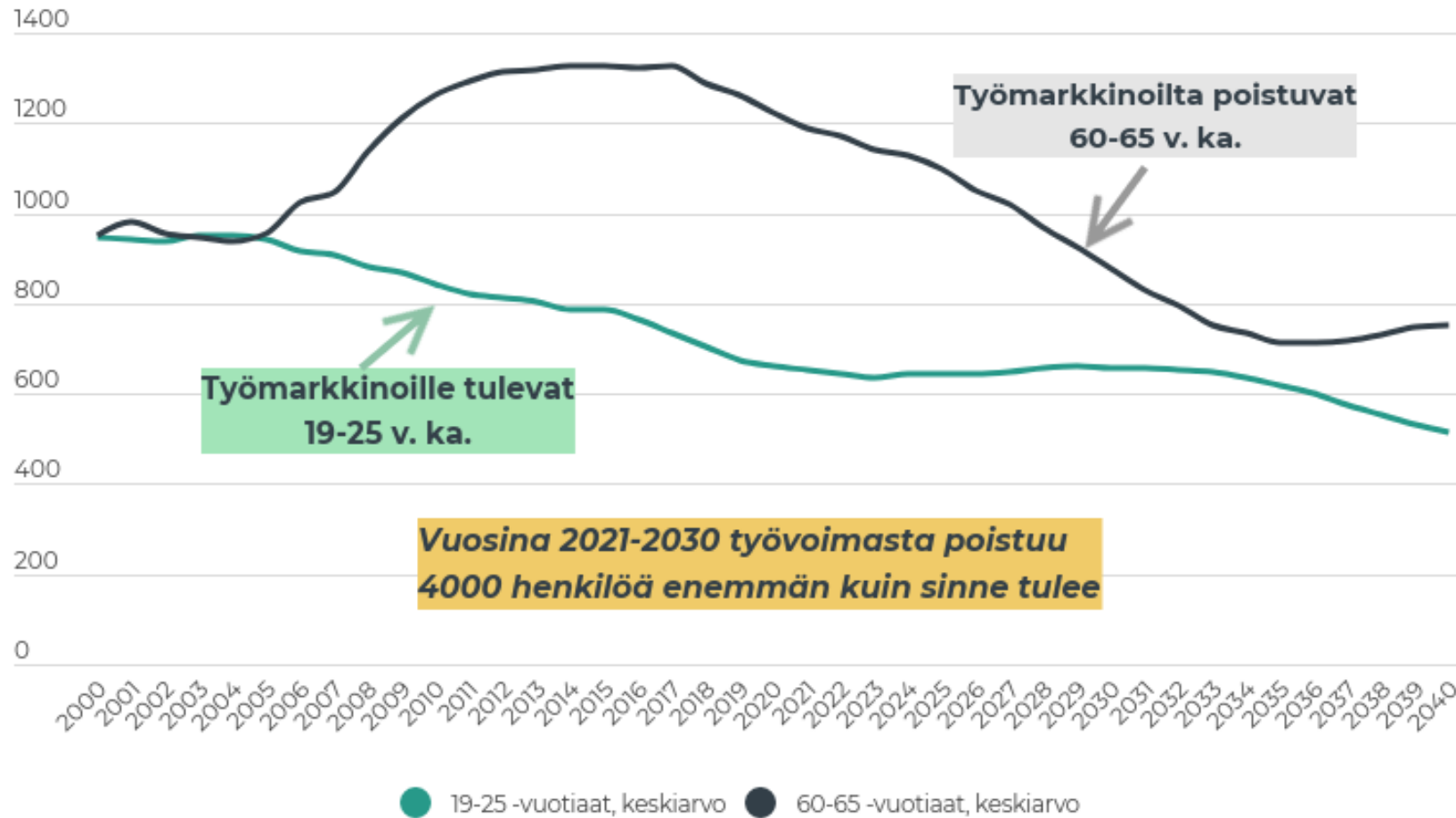
Kainuun liitto, päivitetty 14.6.2021
data: Tilastokeskus, väestörakenne



- Kainuu: miehiä 36 237 (50,6 %)
- Koko maa miehiä: 2 733 808 (49,4 %)
- Kainuu: naisia 34 427 (49,4 %)
- Koko maa naisia: 2 799 985 (50,6 %)
- **Suurimmat erot nuorten miesten ja naisten määrissä: 20-24 -vuotiaissa Kainuusta ”puuttuu” 616 naista!**
- **Naisnäkökulmaa Kainuuseen -pilotti**

ikä	miehet	naiset	miehet %	naiset %
20	394	268	60	40
21	416	260	62	38
22	382	252	60	40
23	349	263	57	43
24	407	289	58	42

KAINUUN TYÖMARKKINOILTA POISTUVAT JA SINNE TULEVAT IKÄLUOKAT



Download data

Kainuun liitto, päivitetty 16.3.2021

data: Väestörakenne ja väestöennuste 2019 Tilastokeskus

Kainuun kriittiset menestystekijät (1-4 myös Kainuu-ohjelman toimintalinjoja)

1. Hyvinvointi ja työllisyys

Terveys, hyte, väestökehitys, työllisyys(aste)

2. Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä

Yritysten & työpaikkojen uudistuminen ja kasvu, osaavan työvoiman riittävyys

3. Saavutettavuus ja aluerakenne 2040

Ulkoisen ja sisäinen saavutettavuus paranevat, saavutettavuuden vihreä ja digitaalinen siirtymä onnistuvat

4. Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä

Kainuu (ja kainuulaiset) pysyy mukana, kantaa vastuun ja hyödyntää mahdollisuudet

Toimintatapojen ja rakenteiden uudistaminen sekä tuloksellisuus Kainuun kehittämisessä

Yhteistyö ja vaikuttavuus tehostuvat

Kainuu-ohjelman arvot

- 1. Positiivisuus.** Positiivisuus on **Kainuun arvostamista sekä alueen monipuolisten vahvuuksien ja mahdollisuuksien tiedostamista ja niistä kertomista. Nykyhetkeä ja tulevaisuutta arvioidaan positiivisesti** vahvuuksien ja mahdollisuuksien kautta. Positiivisuus on myös **toisten onnistumisten hyväksymistä ja kannustamista sekä kanssaihminen tukemista ja auttamista silloin, kun he apua ja tukea tarvitsevat.** Kateus on positiivinen voimavara, jos se kannustaa itseä parempiin suorituksiin, mutta tuhoavaa ja positiivisuuden vastaista, silloin kun se aiheuttaa toisten mustamaalaamista, latistamista ja kampittamista.
- 2. Koko Kainuun huomioiminen.** Kainuuta kehitetään kokonaisuutena, huomioidaan kaikki Kainuun kunnat tasapuolisesti päätöksenteossa, tuetaan niiden mahdollisuuksien optimointia sekä kannustetaan ja mahdollistetaan toimijoita Kainuun elinvoimaisuutta vahvistavaan yhteistyöhön. Maakunnan kärkihankkeita edistetään yhteistyössä ja kehitetään toimintamalleja, joiden kautta koko maakunta voi mahdollisimman laajasti niistä hyötyä. **Kainuu rakentuu merkitysyhteisöistä, joissa on vapaus ja mahdollisuudet elää merkityksellistä elämää. Merkityshierarkia ulottuu paikallisesta maakunnalliseen tasoon ja muodostuu hyvinvoivista asukkaista ja perheistä sekä elinvoimaisista työpaikoista ja opiskelutarjonnasta, yrityksistä, julkisesta sektorista, kunnista ja järjestöistä. Näiden kaikkien mahdollisuuksia merkityksellisen elämän rakentajina koko Kainuun alueella vahvistetaan maakunnallisella yhteistyöllä.**

Kainuu-ohjelman arvot

- 3. Yhdenvertaisuus.** Kainuu tarvitsee kansainvälisyyttä: asukkaita, matkailijoita, työntekijöitä, opiskelijoita, asiantuntijoita ja investointeja ulkomailta. **Yhdenvertaisuus edistää kestäväää kansainvälisyyttä, kotoutumista ja tulijoiden integroitumista Kainuuseen.** Onnistunut kansainvälistyminen tuottaa taloudellista lisäarvoa sekä tukee kansalaisten hyvinvointia. Kainuulaiset suhtautuvat yhteistyöhaluisesti ja avoimesti muihin kulttuureihin ja kansallisuuksiin sekä yleensä erilaisuuteen. **Kainuulaisiin merkitysyhteisöihin on helppo tulla ja kiinnittyä.** Kaikki tuntevat itsensä tervetulleiksi ja olonsa turvalliseksi. Yhdenvertaisuutta on myös omista mielipiteistä poikkeavien mielipiteiden hyväksyminen sekä avoin ja toisten näkemyksiä kunnioittava keskustelu.
- 4. Kestävä kehitys.** Kehityksen kestävyuden varmistaminen tarkoittaa, että toiminta, valinnat ja päätökset Kainuussa suunnitellaan ja toteutetaan niin, että ne lisäävät **nykyisten ja tulevien sukupolvien sekä ihmisten ja luonnon hyvinvointia ja elämisen mahdollisuuksia.** **Kestävä kehitys jaetaan ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Kainuun kehittämistoiminta tämän päivän valinnat eivät saa johtaa peruuttamattomasti tulevaisuuden mahdollisuuksia kaventaviin muutoksiin näissä ulottuvuuksissa.**

Kainuu 2040 visio

“Muuttovoiton ja monipaikkaisuuden Kainuussa on vapaus ja mahdollisuudet luonnonläheiseen merkitykselliseen elämään”

Tavoite: muuttotappion kääntäminen **muuttovoitoksi** ja väestön vähenemisen hidastaminen

Tavoite: **veto- ja pitovoima** vahvistuvat

Tavoite: **matkailu ja monipaikkainen** asuminen kasvavat ja tuovat lisää viipymiä Kainuuseen

Tavoite: **luonnonläheisyys** edellyttää ilmasto- ja ympäristövastuullisuuden toteutumista ja **merkityksellisyys** elinvoimaisia ja avoimia merkitysyhteisöjä, jotka koostuvat hyvinvoivista yksilöistä ja perheistä sekä elinvoimaisista työ- ja opiskelupaikoista, yrityksistä, julkisesta sektorista, kunnista ja järjestöistä. Kainuulaisiin merkitysyhteisöihin on helppo tulla ja kiinnittyä. Kaikki tuntevat itsensä tervetulleiksi ja olonsa turvalliseksi.

Muuttovoiton ja monipaikkaisuuden Kainuussa on vapaus ja mahdollisuudet luonnonläheiseen merkitykselliseen elämään



- Kainuu 2040 on hyvinvoiva, moderni ja elinvoimainen maakunta, haluttu asumisen, työnteon, opiskelun ja vapaa-ajan vieton paikka. Kainuulaisessa vapaudessa yhdistyvät ainutlaatuiselle tavalla puhdas pohjoinen luonto: järvet, joet, jylhät vaarat ja erämaat monipuolisiin ja helposti saavutettaviin palveluihin, vetovoimaisiin opiskelu- ja työpaikkoihin, järjestötoimintaan sekä moderniin innovatiivisuuteen ja rohkeuteen. Kainuussa, vapauden valtakunnassa, on vapaus elää omannäköistä merkityksellistä elämää. Ihmisten erilaisuus ja monikulttuurisuus ovat innovatiivisuuden ja luovuuden mahdollistavia voimavaroja, joita Kainuussa tuetaan.
- Kainuulaiset arvot, positiivisuus, koko Kainuun huomioiminen, yhdenvertaisuus ja kestävä kehitys ovat vision ytimessä. Arvojen noudattaminen on vision saavuttamisen ehdoton edellytys
- Vision toteutumista seurataan ja kehityksen suuntaa ennakoidaan 1) väestön kehitystä mittaavilla pysyvän asutuksen ja muuttoliikkeen tilastoilla ja väestöennusteilla, 2) monipaikkaisuutta ilmentävällä ihmismassojen liikkumisdatalla ja matkailun rekisteröidyillä yöpymisillä, 3) ympäristön tilan ja ilmastovastuullisuuden sekä ihmisten hyvinvoinnin mittareilla. Mainituille mittareille maakuntasuunnitelmassa asetettujen vuoteen 2040 ulottuvien määrällisten tavoitteiden toteutuminen mittaa myös vision saavuttamista.

Maakuntasuunnitelma 2040 – tavoiteskenaario

Muuttovoiton ja monipaikkaisuuden Kainuussa on vapaus ja mahdollisuudet luonnonläheiseen merkitykselliseen elämään

Tavoiteskenaarion osa-alueet:

**HYVINVOIVA JA
ELINVOIMAINEN
KAINUU**



**OSAAVA, YRITTÄVÄ JA
DIGITAALINEN KAINUU**



**YMPÄRISTÖ- JA
ILMASTOVIISAS KAINUU**



**SAAVUTETTAVA,
ELINKEINORAKEN-
TEELTAAN TOIMIVA JA
VETOVOIMAINEN
KAINUU**



Hyvinvointi ja työllisyys 2040

Kainuun veto- ja pitovoima vahvistuvat ja muuttotappio kääntyy reilusti voitoksi

- Tilastokeskuksen väestöennusteessa (2021) Kainuun pysyvien asukkaiden määrä laskee reiluun 60 000. Tämän ennusteen toteutumisen estämiseksi asetetaan tavoitteeksi merkittävä nettomuuttovoitto ja väestön vähenemisen pysäyttäminen 70 000 vuoteen 2040 mennessä.
- Viisivuotisjaksoilla vuodesta 2021 vuoteen 2040 Kainuuseen pitää saada 1600–2000 uutta asukasta enemmän kuin maakunnasta muuttaa pois (maahanmuutto +400)
- Kainuun veto- ja pitovoimaa työ- ja opiskelupaikkana, matkailu- ja sijoituskohteena sekä olemassa olevien yritysten toimintaympäristönä ja uusien yritysten sijoittumispaikkana tulee edelleen vahvistaa. Kainuun koulutustarjontaa tulee monipuolistaa toisella ja korkeasteella, mukaan lukien yliopistokoulutus, ja luoda Kainuuseen laadukas koulutuspolku perusasteelta yo-koulutukseen asti. Kainuuseen tavoitellaan yli 3400 lisäystä työpaikkojen määrään vuoteen 2040 mennessä.

Mittari	Lähtötaso 2020	Tavoitetaso 2025	Tavoitetaso 2040
Väkiluku	71 664	70 601	70 000
Muuttoero / 5-vuotisjakso	-1319	1605	1 909
Nettosiirtolaisuus / vuosi	192	400	400
Työvoima (henkeä)	30 577	30360	32 250
Työpaikat (lkm.)	27 721	28266	31 200
Työllisyysaste (työlliset 15–64 vuotiaista, %, miehet ja naiset)	63,9 (m:62,2, n:65,8)	72,9	80 (m:80 n:80)
Sosiaali- ja terveystoimen nettokäyttökustannukset (€/as.) (2019)	4 408	4000	3700
THL:n ikävakioitu sairastavuusindeksi (uusin tieto: 2016)	117,5	Kainuu pääsee lähelle koko maan tasoa	Kainuu saavuttaa koko maan tason (100)
Onnellisiksi itsensä kokevien osuus	54,6 (koko maa:51,5)	Itsensä onnelliseksi kokevien osuus Kainuussa kasvaa v. 2020 tasosta.	
Työkyvyttömyyseläkettä saavat (% , 16–64 v.)	9	7	4
Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus	25	27	32
Monipaikkaisuus: ihmismassojen liikkumisdata (teleliikenne)		20 % kasvu vuodesta 2020	20 % kasvu vuodesta 2025

Kainuu 2040: Muuttovoiton ja monipaikkaisuuden Kainuussa on vapaus ja mahdollisuudet luonnonläheiseen merkitykselliseen elämään

Kainuun maakuntaohjelma 2022 – 2025:



HYVINVOINTI JA TYÖLLISYYS

Hyvinvointi ja työllisyys
Tasa-arvoinen aluekehittäminen
Positiivinen maakuntakuva
Kulttuuri



ELINKEINOT JA OSAAMINEN

Osaava työvoima
Koulutus ja osaaminen
Yrittäjyys ja investoinnit
Digitaalinen siirtymä
Älykäs erikoistuminen
Kärkielinkeinot



SAAVUTETTAVUUS JA ALUERAKENNE

Uudet liikkumisratkaisut
Sähköiset palvelut
Infrastruktuuri-investoinnit
Kestävä aluerakenne
Monipaikkaisuus
Toimivat palvelut



VIHREÄ JA OIKEUDENMUKAINEN SIIRTYMÄ

Ympäristö- ja ilmastoviisas rakennemuutos
Kestävän kehityksen innovaatioita, työtä ja toimeentuloa

ARVOT: Positiivisuus • Koko Kainuun huomioiminen • yhdenvertaisuus • Kestävä kehitys

Kansainvälistyminen, yhteistyö, kumppanuus ja sopimuksellisuus vievät tuloksiin

Maakuntaohjelma 2022 – 2025

Kehittämisen painopisteet

Hyvinvointi ja työllisyys

Yleistavoite

Kainuulaisten hyvinvointi vahvistuu ja syrjäytyminen vähenee. Maakunnan sisäisiä alueellisia sosioekonomisia eroja saadaan kavennettua. Kainuun työllisyysaste nousee kaikissa ikäluokissa ja erityisesti miesten työllisyysaste kohenee naisten työllisyysasteen tasolle.

Kehittämistavoitteet

Sotepela-uudistuksen ja vuoden 2023 alusta aloittavan Kainuun hyvinvointialueen tavoitteena on palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen, toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön, palveluiden laadun ja vaikuttavuuden parantaminen sekä monialaisuuden ja yhteen toimivuuden varmistaminen ja kustannusten nousun hillitseminen. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksessa korostuu tiivis alueellinen, OYS-ERVA-tasoinen sekä kansallinen yhteistyö.

Maakuntaohjelma 2022 – 2025

Kehittämisen painopisteet

Hyvinvointi ja työllisyys

Kehittämistavoitteet

- Kainuulaisten hyvinvointi, terveys ja turvallisuus kohenevat. Väestöryhmien väliset terveyserot ja eriarvoisuus vähenevät alueen sisällä sekä koko maahan verrattuna.
 - Toimet: juurisyyt selville, ennaltaehkäisevä sote ja oma aktiivisuus, digatilisaation hyödyntäminen, yhdenvertaisuus ja vähemmistöjen asema, luonto ja kulltuuri hyvinvoinnin lähteinä, järjestöt, kumppanuus, perheiden hyvinvointi
- Kainuulaiset jaksavat työssä nykyistä pidempään
- Kainuu on turvallinen ja kainuulaisten turvallisuuden tunne vahvistuu

Toimet: Toteutetaan maakunnan turvallisuus- ja varautumissuunnitelmaa, tehdään riskikartoitus ilmastosopeutumisen tueksi ja varaudutaan äkillisiin toimintaympäristön ja -tapojen muutoksiin

Maakuntaohjelma 2022 – 2025

Kehittämisen painopisteet

Hyvinvointi ja työllisyys

Kehittämistavoitteet

- Kainuulaisten osallistumisaktiivisuus lisääntyy, yhteisöllisyys ja osallisuus vahvistuvat
- Kokonaisvaltainen kehittämisote ja toimivat kumppanuudet terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä vahvistuvat
- TE-palveluiden siirto paikallistasolle Kainuussa: arviolta vuoden 2024 aikana TE-palvelujen järjestämisvastuu siirretään kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoiman pohja on vähintään 20 000. Uudistuksessa luodaan palvelurakenne, jossa työllisyyspalvelut, kunnan koulutus- ja elinkeinopalvelut ovat saman järjestäjän vastuulla. Siirron tavoitteena on luoda Kainuun kunnille mahdollisuus tarjota asiakkaille kohdennettuja ja paikallisten työmarkkinoiden mukaisia palveluita. Uudistuksessa otetaan käyttöön kannustava rahoitusmalli, jolla kannustetaan kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi.
- Työllisyyden kuntakokeilussa Kainuuseen luodaan tehostettu työllisyyden hoidon palvelumalli. Tavoitteena on, että Kainuun rakenne- ja pitkäaikaistyöttömyys vähenevät, työvoiman saatavuus paranee ja työllisyysaste nousee. Kuntakokeilu edistää merkittävästi maakuntaohjelman tavoitetta 73 % työllisyysasteesta vuoteen 2025 mennessä.

Maakuntaohjelma 2022 – 2025 / Hyvinvointi ja työllisyys/

Tasa-arvoinen aluekehittäminen/ Yleistavoite

Nuorten aikuisten (20–29 vuotiaat) muuttajien määrä Kainuuseen kasvaa ja sukupuolijakauma tasoittuu.

Kehittämistavoitteet

Naistyöpaikkojen määrä Kainuussa kasvaa ja toimialojen segregatio vähenee

Kainuun veto- ja pitovoima naisten näkökulmasta vahvistuvat

Tasa-arvonäkökulma viestinnässä vahvistuu

Tasa-arvoindikaattoreiden ja tasa-arvotoimien vaikuttavuuden seuranta tehostuu

Tasa-arvoista palveluista viestimistä tuetaan

Maakuntaohjelma 2022 – 2025 / Hyvinvointi ja työllisyys/

Positiivinen maakuntakuva, mainetyö ja kulttuuri: yleistavoite

Positiivinen maakuntakuva vahvistuu ja Kainuun tunnettuus lisääntyy, mikä tuo maakuntaan uusia asukkaita, työntekijöitä, opiskelijoita, matkailijoita ja investointeja. Kulttuurin ja luovien alojen osaamista ja elinkeinollista vaikuttavuutta vahvistetaan erityisesti osana mainetyötä, matkailua ja tapahtuma-alaa.

Kehittämistavoitteet

Vahvistuva mainetyö lisää Kainuun tunnettuutta

Yhteinen aluebrändi vahvistaa positiivista maakuntakuvaa

Kulttuurin ja luovien alojen osaaminen ja aluetaloudellinen vaikuttavuus vahvistuvat

Yrittäjyys, elinkeinot, investoinnit ja digitaalinen siirtymä

Kaikilla Kainuun elinkeinojen ja yritysten kehittämistoimilla tähdätään seuraaviin tavoitteisiin.

Yleistavoite

Kainuun alue-BKT kasvaa koko maan kasvua nopeammin, vientiä harjoittavien kasvuyritysten määrä lisääntyy, viennin volyymi kasvaa sekä tuotannon jalostusarvo ja työn tuottavuus nousevat vuosina 2022–2025 vuoden 2021 tilanteeseen verrattuna. Kainuun yksityinen, julkinen ja kolmas sektori pysyvät mukana digitaalisessa siirtymässä ja siirtymän myötä syntyy uusia yrityksiä. Kainuun resilienssi (kyky toipua äkillisistä muutoksista) vahvistuu. Vuoteen 2025 mennessä Kainuussa toteutuu yhteisarvoltaan noin 2,2 miljardin euron teolliset ja palvelualan investoinnit

Yrittäjyys, elinkeinot, investoinnit ja digitaalinen siirtymä

Kehittämistavoitteet

- Yritysten määrä, kasvu ja vienti lisääntyvät sekä tuotannon jalostusarvo ja työntuottavuus nousevat
- Kainuuseen saadaan teollisia ja palvelualan investointeja

Toimet:

Varmistetaan vireillä olevien investointien toteutuminen, kärkihankkeena Kai Cell Fibers Oy:n biotuotetehdas Paltamoon

Laaditaan Kainuun investointistrategia ja käynnistetään sen mukaiset toimenpiteet

- Kainuuseen saadaan eri toimialojen veturiyrityksiä eli kasvavia vientiyrityksiä ja toimialavetureita julkiselle sektorille ja näiden ympärille alihankintayrityksiä sekä tutkimus-, innovaatio- ja kehittämistoimintaa

Yrittäjyys, elinkeinot, investoinnit ja digitaalinen siirtymä

Kehittämistavoitteet

- Yhteiskunnallinen yrittäjyys vahvistuu
- Digitaalinen siirtymä, yritysten tuottavuus ja henkilöstön osaaminen vahvistuvat

Osaava työvoima

Yleistavoite

Kainuu saa osaavaa työvoimaa työmarkkinoiden tarpeiden mukaisesti. Vuoteen 2025 mennessä työvoimapula ja rekrytointiongelmien ovat vähentyneet vuoden 2021 tasosta ja avoinna olevien työpaikkojen kestossa saavutetaan valtakunnan keskiarvo ja 70% KAOsta ja KAMKsta valmistuneista opiskelijoista työllistyy Kainuuseen. Yksikään teollinen tai palvelualan investointi ei jää toteutumatta työvoimapulan takia.

Kehittämistavoitteet 2022–2025:

- Työllisyysaste nousee kaikissa työikäisten ikäluokissa ja kokonaisuudessaan 73 % vuoteen 2025 mennessä ja entistä useampi työvoiman ulkopuolella olevista integroituu työelämään.
- Rekrytointiosaaminen ja rekrytointien tuloksellisuus paranevat.
- Maahanmuutto lisääntyy, maahanmuuttajien kotoutuminen onnistuu, työllisyysaste paranee ja Kainuun monikulttuurisuus vahvistuu
- Ulko- ja kotimaisia kausi- ja vuokratyöntekijöitä saadaan pysyviksi asukkaiksi ja työntekijöiksi Kainuuseen.
- Yritysten omistajanvaihdokset onnistuvat ja elinkelpoisten yritysten liiketoiminta jatkuu ja kasvaa
- Kainuussa koulutetaan onnistuneesti alueen työmarkkinoiden tarvitsemia osaajia
- KAMKsta sekä 2. asteelta valmistuneista Kainuuseen työllistyvien osuus kasvaa

Osaava työvoima / Kehittämistavoitteet 2022–2025:

- **Kainuun sopimuksellinen yhteistyö osaavan työvoiman saamiseksi sekä maakunnan veto- ja pitovoima vahvistuvat**

- **Toimenpiteet 2022–2025**

- Kainuun maineystyöhön suunnataan resursseja sekä työn vaikuttavuutta, yhteistyötä ja johtajuutta tehostetaan
- Varmistetaan ja vastuutetaan maineystyön sähköisten alustojen ja digitalisaation jatkokehitys ja ylläpito
- Laaditaan maakunnallinen yhteistyösopimus osaavan työvoiman riittävyyden turvaamiseksi (Kainuun siltasopimus) ja sisällytetään sopimus yhteistyöasiana Kainuun ja valtioneuvoston aluekehittämisen keskusteluihin
- Tuetaan kuntia yhteistyössä ratkaisemaan eläköitymisestä ja väestönkehityksestä aiheutuvaa palvelutarpeen muutosta ja osaavan työvoiman tarvetta
- Tiivistetään yhteydenpitoa Kainuusta muualle opiskelemaan (yhteistyö oppilaitosten Kainuu osakuntien kanssa) ja töihin lähteneisiin: esim. (rekrytointi)tilaisuuksia, opinnäytetöitä sekä työharjoittelu- ja kesätyöpaikkoja Kainuuseen

Koulutus ja osaaminen

Yleistavoite

Kainuun koulutustarjonta kehittyy ja monipuolistuu niin, että alueella annettavalla tutkinto- ja täydennyskoulutuksella sekä jatkuvan elinikäisen oppimisen mahdollistavilla ratkaisuilla vastataan ennakoivasti Kainuun työelämän koulutustarpeisiin sekä turvataan ja kehitetään koulutuspalveluja koko Kainuun alueella.

Kainuussa toimivilla toisen ja korkea-asteen ja vapaan sivistystyön laadukkaiden koulutuspalvelujen tuottajilla on vahva kansallinen ja kansainvälinen asema ja rooli. Koulutuksen vetovoima vahvistuu. Kainuuseen saadaan **uutta pysyvää yliopistollista perustutkintokoulutusta.**

Koulutus ja osaaminen

Kehittämistavoitteet:

- Kainuun oppilaitosten ja työelämän yhteistyö vahvistuu
 - **Toimenpiteet** ... Hyödynnetään ja kehitetään monimuotoisia koulutusmuotoja (mkl. oppisopimuskoulutus). Lisätään yritysten käyttöä ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöinä ja oppimisympäristöjä erityisesti Kainuun kuntiin, joissa ei ole ammatillista koulutusta
- Kainuun koulutuspolku perusopetuksesta yo-koulutukseen vahvistuu ja monipuolistuu
- Digitaalisuuden avulla syntyy uusia koulutuspalveluja
- Kv-opiskelijoiden määrä Kainuussa kasvaa ja integroituminen työelämään tehostuu

Kainuun älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) vuosille 2021–2027

Teemat ja toimialat

Välineet: koordinaatioryhmä ja hallinto, EDP, rahoitus ja tekninen tuki	TEEMA 1 Tutkimuksen lisääminen ja innovaatioiden edistäminen	TEEMA 2 Erikoistumis pohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen Tärkeä osa teeman 2 hankkeista perustuu aihealueella 1 tuotettujen soveltavien tutkimustulosten hyödyntämiseen.		TEEMA 3 Yhteydet ja integraatio, toimenpiteet alueiden väliseen yhteistyöhön Teema 3 on suunniteltu välineeksi, jolla helpotetaan priorisoitujen toimialojen teemoja 1 ja 2.
	INNOVAATIOIDEN KEHITTÄMINEN (soveltava tutkimus) 1. Mittaustekniikka 2. Pelillistäminen ja edistykelliset simulointitekniikat (3D, VR, AR) 3. Big data -analytiikka ja suurteholaskenta 4. Kiertotalous kaivosteollisuudessa ja biotaloudessa	2A) TEOLLISUUS: biotalous, kaivostoiminta, metalli ja ICT Teollisuuden nykyaikaistamisen edistäminen investoimalla: 1. Uusien tuotteiden kehittämiseen 2. tuotantoprosessien parantamiseen (esim. I4.0käyttöönotto) 3. tuotteiden ympäristö- ja laatu-tason parantamiseen	2B) OSAAMIS-INTENSIIVISET PALVELUALAT 1. Ammattimainen (talvi)urheilu sekä urheiluvalmennus ja harjoittelu 2. Aktiiviteettimatkaileminen 3. Sosiaali- ja terveyspalvelut Digitaalisuutta hyödyntäviä innovaatioita käytetään palvelujen tuotannon tehostamiseen (erityisesti sote-palvelut) sekä palveluista saatavan lisäarvon kasvattamiseen. Lisätään kansainvälistä yhteistyötä palvelujen kehittämiseen liittyvässä TKI-toiminnassa.	ALUEELLISEN INNOVAATIO-JÄRJESTELMÄN PAREMPI TOIMIVUUS 1. Innovaatioinfrastruktuurit 2. Mukaanpääsy alueidenvälisiin, kysyntävetoisiin innovaatioprosesseihin 3. Kehittyvät teollisuudenalat ja innovaatioalustat, mkl. alueidenväliset arvoketjut, klusterit, S3 kumppanuudet 4. Alustatalous 5. Investointien saaminen RIS3 teollisuudenaloille
	Yhteiset, monialaiset RIS3 teemat ja tavoitteet			
	TEEMA 4: Digitaalinen siirtymä Teema 4 koskee digitaalisen muutoksen vahvistamista teemassa 2 priorisoiduilla teollisuudenaloilla. Tätä tarkoitusta varten teeman 4 hankkeissa saatetaan hyödyntää teemassa 3 tarjottuja alueidenvälisiä yhteistyömahdollisuuksia ja/ tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja.			
	1. Teollisuuden 4.0 käyttöönotto, mukaan lukien robotiikka ja automaation sovellukset 2. Big data -analytiikan ja suurteholaskennan hyödyntäminen			
	TEEMA 5: Vihreä siirtymä eli Green Deal Teema 5 koskee sekä Green Deal -ratkaisujen soveltamista, että niiden kehittämistä, mikä johtaa tehokkaasti teollisuuden ympäristöystävälliseen muutokseen teemassa 2. Tätä tarkoitusta varten teeman 5 hankkeissa saatetaan hyödyntää aihealueella 3 tarjottuja alueidenvälisiä yhteistyömahdollisuuksia ja/ tai teemassa 1 kehitettyjä innovatiivisia ratkaisuja.			
1. Puhtaan, kohtuuhintaisen ja turvallisen energian tuotanto ja käyttö 2. Kiertotalouden ja ympäristöllisesti kestävä tuotannon lisääminen teollisuudessa 3. Pellolta pöytään: oikeudenmukainen, terveellinen ja ympäristöystävällinen ruokajärjestelmä 4. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen 5. Ekosysteemien ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja palauttaminen 6. ”Pidetään kaikki mukana” eli oikeudenmukainen siirtymä				

Elinkeinot, osaaminen ja digitaalinen siirtymä

Elinkeinojen kehittämisen kärkitoimialat

- Matkailu
- Teknologiateollisuus
- Biotalous
- Kaivannaisala

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

Kansainvälistyminen / Yleistavoite

- Kansainvälistymisellä turvataan osaavan työvoiman saantia ja vauhditetaan Kainuun aluetalouden kestäväää kasvua

Kehittämistavoitteet

- Kansainvälisen TKI-rahoituksen saaminen maakuntaan lisääntyy
- Työperäinen maahanmuutto lisääntyy, vieraiden kielten ja kulttuurien osaaminen sekä monikulttuurisuus vahvistuvat
- Kainuulaisten yritysten vienti ulkomaille lisääntyy ja kansainvälisesti toimivien yritysten sekä kansainvälisten investointien määrä Kainuussa kasvaa

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

- **Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä / Yleistavoite**

- Kainuu on aktiivinen vihreän siirtymän toimija ja kasvattaa uusiutuvan energian tuotantomääriä ja energiaomavaraisuutta. Vuoteen 2025 mennessä uusiutuvan energian osuus energian kulutuksesta Kainuussa on vähintään 75 % ja energiaomavaraisuus 65 %. Kasvihuonekaasupäästöt laskevat niin, että ovat vuonna 2025 korkeintaan 500 CO₂-ekv. Kainuu säilyy merkittävänä hiilinieluna. Vuoteen 2025 mennessä vähintään 4 Kainuun kuntaa on liittynyt Hinku-verkostoon. Samoin pintavesien ekologinen tila ja luonnon monimuotoisuus säilyvät hyvällä tasolla. Vihreässä siirtymässä lopetettavien elinkeinojen tilalle luodaan uusia kestävän kehityksen elinkeinoja ja aiempaa enemmän työpaikkoja.

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

• **Vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä / Kehittämistavoitteet**

- *Uusiutuvan energian tuotanto ja käyttö, energiatehokkuus sekä energiaomavaraisuus kasvavat*
- *Yritykset ovat hyödyntäneet vihreän siirtymän markkinapotentiaalia*
- *Kainuun hiilinielu säilyy ja hiilensidonta (fossiilisten raaka-aineiden korvaaminen uusiutuvilla tuotteilla ja raaka-aineilla; Kainuu – ratkaisujen tuottaja) lisääntyy*
- *Aktiivisilla toimilla Kainuun kasvihuonekaasupäästöt vähenevät sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen tehostuvat*
- *Käynnistetään talouden vihreä ja oikeudenmukainen siirtymä fossiilitaloudesta vähähiiliseen kiertotalouteen*
- *Elinympäristön hyvä tila ja luonnon monimuotoisuus Kainuussa vahvistuvat*

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

Saavutettavuutta uusilla liikkumisratkaisuilla ja sähköisillä palveluilla sekä infrastruktuuri-investoinneilla / Yleistavoite

- Kainuuseen pääsee nopeasti ja sujuvasti eri liikennemuodoilla.
- Alueella on helppoa ja turvallista liikkua ja Kainuussa on sujuvat matkaketjut.
- Liikenteen vihreä siirtymä etenee aluetaloudellisesti kestäväällä tavalla.
- Kainuu on tietoliikenteellisesti hyvin saavutettavissa ja koko maakunnassa on kattavat, nopeudeltaan tarpeita vastaavat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet.
- Kansainvälisten matkailijoiden määrän kasvuun perustuen matka-aika Kainuu-Helsinki välillä on enintään 3 tuntia ja Kainuuseen vakiintuu markkinaehtoinen lentoliikenne, jonka matkustajamäärä vuonna 2025 on vähintään 90 000.
- Kajaanin ja Helsingin välinen matka-aika junalla on noin 6 tuntia sekä Kajaanin ja Oulun alle 2 tuntia vuonna 2025.

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

Saavutettavuutta uusilla liikkumisratkaisuilla ja sähköisillä palveluilla sekä infrastruktuuri-investoinneilla / Kehittämistavoitteet

- Elinkeinoelämän kilpailukyvyn sekä sujuvan ja turvallisen arjen liikkumisen tarpeita vastaavat kansainvälisiin liikennekäytäviin kytkeytyvät liikenneyhteydet
- Liikenteen vihreän siirtymän eteneminen, toimivat matkaketjut, kehittyvät liikenteen palvelut ja digitaalisuuden hyödyntäminen aluetaloudellisesti kestäväällä tavalla
- Kainuun tietoliikenteellinen saavutettavuus ja nopeiden yhteyksien alueellinen kattavuus toteutuvat

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

Elinkeinotoiminnan ja investointien sijoittumista tukeva kestävä aluerakenne, monipaikkaisuus sekä toimivat palvelut / Yleistavoite

Kainuu on viihtyisä, vetovoimainen ja monipaikkainen monipuolisen vapaa-ajan ja pysyvän asumisen sekä työnteen ja yrittämisen alue, jossa arki on sujuvaa ja palvelut vastaavat käyttäjien tarpeita. Toimiva, tehokas ja vetovoimainen yhdyskunta- ja aluerakenne on turvattu. Koko maakunnassa ovat tarpeita vastaavat nopeat tietoliikenneyhteydet.

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

Elinkeinotoiminnan ja investointien sijoittumista tukeva kestävä aluerakenne, monipaikkaisuus sekä toimivat palvelut /

Kehittämistavoitteet

Kainuussa on tarjolla viihtyisiä ja toimivia asumisvaihtoehtoja ja Kainuun vetovoimaisuus elinkeinojen sijoittumispaikkana vahvistuu. Monipaikkaisuuden edellytykset paranevat kestävällä ja mahdollistavalla, asiakaslähtöisellä kaavoituksella koko maakunnan alueella, muulla alueidenkäytön suunnittelulla sekä kattavilla kiinteillä tietoliikenneyhteyksillä ja kehittyvillä palveluilla.

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

Saavutettavuus, aluerakenne ja monipaikkaisuus

Elinkeinotoiminnan ja investointien sijoittumista tukeva kestävä aluerakenne, monipaikkaisuus sekä toimivat palvelut /

Kehittämistavoitteet

Elinkeinotoiminnan, työnteon sekä opiskelun edellytykset etänä Kainuusta käsin paranevat mökiltä, kodista ja etäpalvelutoimistoilta

Maakuntaohjelma 2022 - 2025

- Strategia on verbi – yhteistä tekemistä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi - Ilman toteutusta strategiaa ei ole olemassa
- Niinpä: Kainuu-ohjelman vaikuttavuuden ja ohjausvaikutuksen vahvistaminen tarpeen:
 - Yhteistyö ja kumppanuus Kainuussa, kansallisesti ja kansainvälisesti
 - Kainuu-sopimus:
 - Yhteistyön ja Kainuu-ohjelman vaikuttavuuden vahvistamiseksi laaditaan Kainuu-sopimus, jossa Kainuun keskeiset kehittäjäkumppanit sitoutuvat Kainuu ohjelman tavoitteisiin, huomioivat ne ja sitoutuvat niiden noudattamiseen oman organisaationsa toiminnassa ja strategioissaan.

Mitä Kainuu ohjelman pitää mahdollistaa & vahvistaa

• Merkitys

- Motivaatio syntyy merkityksestä; merkitys pitää tehdä näkyväksi Kainuu ohjelmassa – miksi sen tavoitteissa onnistuminen on tärkeää meille kaikille!
- Yhteinen hyöty maakunnan menestyksestä – Kainuu ohjelmassa yhteiset hyödyt pitää tunnistaa ja asettaa tavoitteeksi
- Kainuu rakentuu merkitysyhteisöistä, joissa on vapaus ja mahdollisuudet elää merkityksellistä elämää. Kainuun merkityshierarkia ulottuu paikallisesta maakunnalliseen tasoon. Hierarkia muodostuu hyvinvoivista asukkaista ja perheistä sekä elinvoimaisista työpaikoista, yrityksistä, julkisesta sektorista, kunnista ja järjestöistä. Näiden kaikkien mahdollisuuksia merkityksellisen elämän rakentajina vahvistetaan maakunnallisella yhteistyöllä.

• Sitoutuminen

- Kainuu ohjelman ohjausvaikutuksen vahvistaminen
- Maakunnan yhteiset kärkihankkeet (edunajaminen, aluekehittäminen – kuunnellaan –huomioidaan – muotoillaan – sitoudutaan)
- Kainuu sopimus

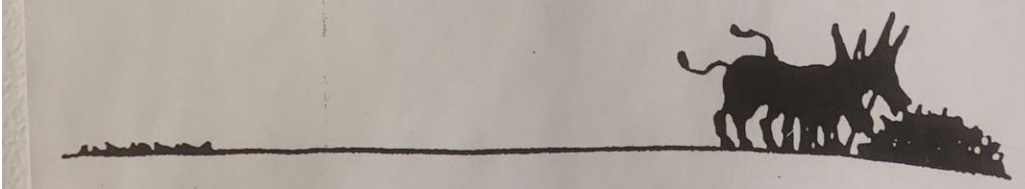
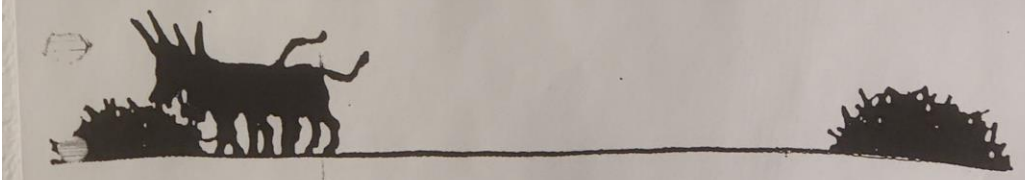
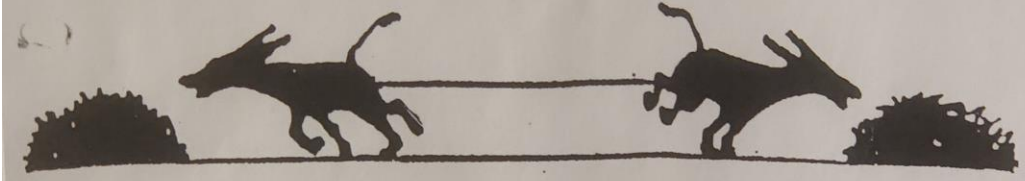
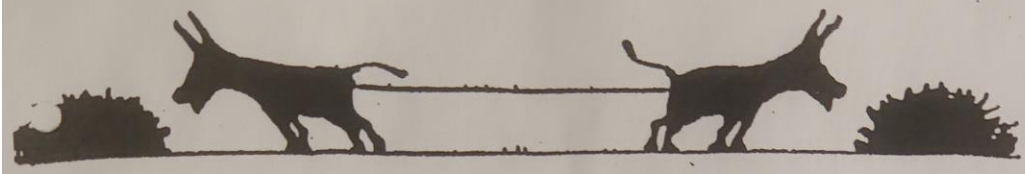
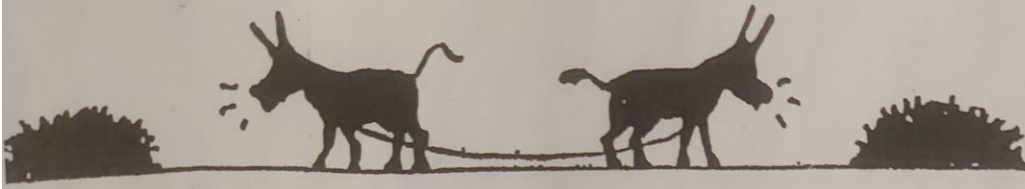
• Myötätunto, hyvän tekeminen

- Organisaatiot, joukkueet, yhteisöt, alueet menestyvät joissa toimintaa ohjaa toisten auttaminen, yhteisen hyödyn tavoittelu ei oma henkilökohtainen etu ja osaoptimointi
- Hyvän tekeminen, myötätunto on tunnistettu ihmisen perustarpeeksi lisänä Maslowin tarvehierarkiaan (F. Martela)
- Ihminen on pohjimmiltaan hyvän- ei pahantahtoinen – hyvälle ihmisessä pitää antaa mahdollisuus, tukea sen esille tuloa – **Positiivisuus Kainuu ohjelman arvona**

Kainuu-ohjelman toteuttaminen

- EU:n ja kansalliset aluekehitysvarat (Kainuun liitto ja PP ELY välittäviä viranomaisia)
- Edunajaminen, yhteistyö, kumppanuus ohjelman toteuttamiseen ja tavoitteiden huomioimiseen alueen kehitykseen vaikuttavissa ratkaisuissa
- Ohjelman vaikuttavuuden varmistaminen
 - Yhteistyö ja kumppanuus Kainuussa, kansallisesti ja kansainvälisesti
 - Kainuu-sopimus
- Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021: 26 § Maakunnan alueella toimivien **viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelma** ja edistää sen toteuttamista. Viranomaisten on myös muutoin arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen. Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka poikkeavat merkittävästi maakuntaohjelmasta tai saattavat heikentää palvelujen saatavuutta, työllisyyttä tai elinvoimaa alueella.

Yhteistoiminta.





Aikataulu

Aikataulu

- **K.ohjelma lausunnoilla ke 13.10 - 15.11.2021**
- **MKH 29.11.**
 - Kainuu-ohjelman hallituskäsittely, annetut palautteet ja miten huomioitu (hallitus päättää ja esittää valtuustolle että Kainuu-ohjelma hyväksytään)
- **MKV 22.12.2021**
 - **Kainuu-ohjelman hyväksymiskäsittely**



**Kiitos mielenkiinnosta! Antoisaa syksyä!
Jouni.Ponnikas@kainuunliitto.fi**